

the communicative aims of the speaker and communicative conditions. It is claimed that as the strategic component of professionally-oriented communicative competency structure includes also the abilities to influence crewmembers so that they would carry out the tasks given, as well as the skills of building crew into a team, regulating interpersonal relationships between individual crewmembers and creating a positive emotional atmosphere, it means that it is especially important for the senior officers whose professional duties are connected not only with navigational or engineering tasks but also the managerial ones. Generally speaking, all the skills and abilities, required for the strategic components to be active, are suggested to be classified and united into three main groups: operational and organizational skills, social and perceptual skills, social and psychological skills. The article provides the detailed description of each group.

Key words: *professional training, professionally-oriented communication, communicative competency structure, communicative strategy, functional aspects of speaking, communicative intentions, communicative behaviour, pragmatic aspect.*

УДК 37.091.33:001.895:657-063

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.75.32>

Олійник Н. А.

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

Вагомого значення нині набуває проблема підготовки студентів вищих закладів освіти, значна кількість науковців звертає увагу на інноваційні технології навчання викладачів до професійної підготовки, зокрема для підготовки фахівців аграрного сектора. Зміни в системі аграрної освіти вимагають поглянути під особливим кутом на проблему професійної підготовки студентів. Мета роботи полягає у визначенні основних видів інновацій у вищій школі та розкритті ролі інноваційних технологій навчання в підготовці майбутніх фахівців аграрної галузі. Одним з ефективних засобів професійної підготовки майбутніх аграріїв, як показує досвід, є підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки до інноваційної діяльності в умовах диференційованого навчання. На основі аналізу наукових джерел можна дійти висновку, що спонукальними мотивами до змін в освітньому процесі зі сторони професорсько-педагогічного складу є прагнення випробувати новий прийом роботи, зробити навчання студентів-аграріїв цікавим, бажання підвищити рівень професійної майстерності, потреба в самореалізації, престижність інноваційної діяльності, матеріальне заохочення.

Основна причина негативних наслідків впровадження інновацій пов'язана з психологічною неготовністю викладачів та слабкою розробленістю теоретичних і методологічних основ, що визначають професійно спрямовану практичну підготовку.

Об'єктивними передумовами впровадження в освітній процес аграрної освіти інноваційних технологій навчання є: зниження якості та ефективності процесу навчання загалом або його окремих ланок, падіння у студентів інтересу до занять з окремих предметів чи дисципліни, незадоволеність самих викладачів станом навчального процесу.

Доречно визначити роль викладача, який створює сприятливий мікроклімат, координує діяльність. Саме викладач має вміти правильно організувати й управляти інноваційною діяльністю студентів.

Ключові слова: *інноваційні технології, інновації, професійна підготовка, викладач, аграрний заклад освіти.*

Ефективне господарювання в аграрному секторі потребує належного матеріально-технічного забезпечення, використання новітніх досягнень науки і техніки, сучасних технологій. Сучасна освіта відрізняється тим, що в освітній процес активно впроваджуються новітні досягнення науки та техніки. Це вимагає від викладачів оперативного перетворення наукової інформації на освітню. Запропоновано алгоритм інноваційної педагогічної діяльності в аграрних закладах.

Поєднання високої фахової, ґрунтовної загальноосвітньої підготовки майбутніх фахівців із набуттям ними навичок оперативного й відповідного реагування на будь-які зміни в технологічному процесі, саморозвитку, мобільності є одним із головних завдань конкурентоспроможного на ринку праці фахівця-аграрія.

Протягом останніх років у психолого-педагогічній літературі питанням розвитку інновацій у вищій освіті займалась значна кількість науковців. Проблема інноваційного розвитку вищої освіти України вивчали М. Артющина, Г. Клімова, Г. Ковальчук, О. Мельникова, Л. Савенкова. Психологічний аспект комп'ютеризації освіти досліджувала М. Кононова, формування психолого-педагогічної компетентності вивчали В. Завірюха, І. Міщенко, Г. Романенко.

Питанням дослідження підготовки фахівців аграрних галузей освіти займались О. Джеджула, Р. Кравець, О. Матієнко, Н. Олійник, М. Пушкар, М. Шигун та ін. Проте проблеми забезпечення якісного викладання дисциплін фахового спрямування із застосування сучасних інноваційних технологій, активних форм, методів і засобів навчання, які сприятимуть покращенню ефективності підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі, мало вивчені та потребують подальшого дослідження.

Мета статті полягає у визначенні основних видів інновацій у вищій школі та розкритті ролі інноваційних технологій навчання у підготовці майбутніх фахівців аграрної галузі.

Підготовка фахівців нової фундації, які б відповідали усім вимогам ринку праці, вимагає від викладача запроваджувати та використовувати інноваційні технології в освіті. Широкий розвиток педагогічної творчості, дидактичних інновацій сприяє формуванню професійних навичок і умінь у масовій практиці навчання студентів. До найважливіших умов ефективності педагогічних нововведень зараховують: здатність зацікавити студентів та готовність викладачів до зміни своєї діяльності, вибір дидактичних нововведень, забезпечення інформацією про нові засоби та методи навчання, та вміння їх використовувати на практиці. Реалізація цих умов може бути здійснена в будь-якому педагогічному колективі, зацікавленому в удосконаленні освітнього процесу.

Одним з ефективних засобів професійної підготовки майбутніх аграріїв, як показує досвід, є підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки до інноваційної діяльності в умовах диференційованого навчання.

Протягом останніх років проявляється стійка наукова зацікавленість створенням єдиного освітнього простору, який би знаходився в тісному взаємозв'язку з безперервною освітою. Така освіта пов'язана з проблемою різнобічного гармонійного розвитку особистості (включає індивідуальні особливості, мотиви, інтереси, ціннісні орієнтири) та вимогами сучасного суспільства до кваліфікованих, мобільних працівників. Зміна соціальної та освітньої ситуації в країні вивела систему освіти України на новий режим функціонування і розвитку [2, с. 13]. Зокрема, це зумовлено у Законі "Про вищу освіту". З цієї метою варто впроваджувати в освітній процес нові освітні технології, а саме: контекстне, імітаційне, проблемне, модульне, дистанційне, проєктне навчання.

Під інноваційною діяльністю варто розуміти новий напрям педагогічної науки, пов'язаний із моделями інноваційного розвитку освіти і спрямований на формування загальноосвітніх, професійних, культурних і соціально значущих якостей, здібностей студентів із метою підготовки їх до майбутньої професійної діяльності. Цей культурно-освітній розвиток визначає світогляд і самосвідомість сучасного студента-аграрія, який формується та працює в умовах творчого пошуку. У дидактичному процесі спостерігається своєрідна діалектика розвитку його суб'єктів та об'єктів. Аналіз "об'єкт-суб'єктних" зв'язків дає змогу виділити три блоки завдань: 1) сприяють професійному зростанню викладача; 2) спрямовані на реалізацію фахових компетенцій у підготовці студентів до майбутньої професійної діяльності; 3) допомагають одночасно і тим, і іншим.

Ця класифікація, як і будь-яка інша, дещо спрощує реальну ситуацію, однак дає змогу сконцентрувати увагу на вже виявлених ефективних практичних моментах цієї роботи. Перш за все, це інтегративність і універсальність винаходів. Перша якість проявляється в тому, що в процесі вирішення конкретного завдання можуть одночасно використовуватися знання з інших дисциплін. Друга відображає, що методи, прийоми і способи вирішення конкретних винахідницьких задач рівною мірою можуть бути застосовані практично у всіх галузях знань. Запропонована класифікація дає змогу викладачеві моделювати той чи інший тип освітнього процесу, виходячи з конкретних умов і обставин. Слід зазначити, що для вирішення різних завдань інноваційно-педагогічної діяльності в аграрному закладі освіти необхідно залучити до процесу підготовки і прийняття рішень всіх членів педагогічного колективу, це вмотивує діяльність викладача. Можна моделювати алгоритм інноваційно-педагогічної діяльності, який передбачає два етапи. На початковому етапі доцільно обмежитися створенням робочої групи, не включаючи відразу в цей процес велику кількість педагогів. Мобільна, згуртована єдиною ідеєю група в процесі своєї діяльності буде поступово формувати спільну педагогічну мету з урахуванням напрямів підготовки студентів і залучати до цієї роботи нових педагогів.

Керівник групи на першому етапі розвитку інноваційно-педагогічної діяльності вирішує два взаємопов'язані завдання: 1) стимулює членів групи на творчій роботі; 2) створює умови, що дають змогу викладачеві поєднувати особисті бачення та знання.

Формулювання єдиної мети з урахуванням конкретної дисципліни (тематика) кафедр вищого навчального закладу спонукає до творчої роботи однодумців, яка уможливить проведення колективної роботи в межах поетапного розвитку. Цей додатковий прийом об'єднання членів різних кафедр дасть змогу кожному з викладачів не тільки усвідомити свою приналежність до спільноти однодумців, а й бути готовим до інноваційної діяльності. Другий етап складніший, бо пов'язаний із психологічною готовністю до інновацій окремих членів кафедр та бажанням працювати. Значна частина викладачів ставить під сумнів можливість впровадження таких нововведень. У такій ситуації необхідно подолати розбіжності всередині колективу. Всі зусилля спрямовуються на почуття відповідальності за спільну справу, доброзичливого ставлення, взаємодопомоги та підтримки, залучення всіх викладачів до інноваційного співробітництва. Постійна акцентуація на проблемах інноваційно-педагогічної діяльності дасть змогу по-новому проєктувати і моделювати освітній процес, згуртувати педагогічний колектив не тільки однієї кафедри, але й факультетів та університету загалом. Все це дасть змогу досягти головного завдання – правильно організувати інноваційну педагогічну діяльність.

Спільна діяльність педагогічного колективу виражається як особистісно орієнтований підхід до підготовки фахівців в умовах освітнього аграрного комплексу. Необхідно готувати не тільки професіоналів своєї справи, а й особистість, яка здатна до самоорганізації, саморозвитку і саморегуляції. Інноваційний процес, зумовлений зв'язком із наукою, сприяє багатоплановим змінам у змісті освіти і педагогічних технологіях. Це своєю чергою впливає на інтеграцію навчальних предметів, посилюючи значення психолого-педагогічного блоку і дає змогу вдосконалити лекції та семінари. Зміни в змісті освіти, впровадження нових освітніх технологій, перехід до багаторівневої системи підготовки фахівців – все це стало можливим внаслідок розробки і впровадження сучасної концепції аграрної освіти в контексті соціальних реформ, що проводяться в нашій державі.

Аналізуючи освітній процес в університеті, можна дійти висновку, що спонукальними мотивами до змін в освітньому процесі зі сторони професорсько-педагогічного складу є: а) прагнення випробувати новий вид роботи, б) спроба зробити навчання студентів-аграріїв цікавим для них, в) бажання підвищити рівень професійної майстерності, г) потреба в самореалізації, г) престижність інноваційної діяльності, д) матеріальна зацікавленість. Відсутність таких мотивів свідчить про те, що інноваційна діяльність відбувається стихійно, часто без врахування реальних потреб і можливостей аграрного університету.

Посиленню зацікавленості викладачів у вдосконаленні навчальної діяльності сприяють різні зовнішні чинники: безперервна зміна змісту освіти, підвищення конкурентоспроможності освітніх закладів (а також окремих працівників) в умовах ринкових відносин, індексація оплати праці викладача та інші чинники. Інноваційні технології навчання, як правило, завжди використовувалися у вищій школі через обов'язкове масове впровадження нововведень або як результат зусиль науковців-новаторів.

Нині впровадження дидактичних інновацій здобуває інший характер – виборчий. Викладачі аграрних університетів більше орієнтуються на використання лише тих досягнень педагогічної науки, які відповідають їх потребам, тематиці вимогам вищої школи. Тому через неоднорідність педагогічної спільноти за ступенем дидактичної підготовленості, рівня інформованості про засоби модернізації процедури навчання окремі викладачі нерідко вибирають різні засоби навчання, які відрізняються.

Проте варто зазначити, що відбувається механічне копіювання передового досвіду, часто проявляється усвідомлений підхід до вибору засобів навчання, що ведуть до якісної зміни освітнього процесу. Наше дослідження (проведення у 2019–2020 рр. соціологічними методами опитування і спостереження) підтверджує пряму залежність рівня професійної майстерності педагога та його вміння планувати і прогнозувати свою діяльність. Зацікавленість викладача в удосконаленні своєї праці безпосередньо пов'язана з рівнем розвитку його професійної майстерності і вмінням її використання. Чим більше викладач зацікавлений у своїй майстерності, тим краще, продуктивніше передає знання, уміння, досвід.

Особливу роль в інноваційному перетворенні процесу навчання відіграють наукові ідеї. Однак нині мала ймовірність їх впровадження в освітній процес вищої школи. Педагогічна практика показала не тільки необхідність їх впровадження, але й інноваційну значущість їх для вищих освітніх закладів [1, с. 31]. Варіанти вирішення нагальних педагогічних завдань можуть пропонуватися не тільки вченими в галузі педагогіки, а й практикуючими викладачами будь-якої галузі знань.

На основі аналізу наукових досліджень та власних спостережень можна виділити три групи засобів вдосконалення практики навчання: *дидактичні ідеї, цілі навчання, практична діяльність*. Причому практична діяльність – це не тільки викладання, управління процесом навчання, а також інноваційна діяльність у галузі педагогіки. Тому важливим завданням управління педагогічними інноваціями є забезпечення надійності та порівняльної ефективності вибраної нової методики. Метод чи технологія, яка підлягає впровадженню в освітній процес, вважається дидактичним нововведенням для цієї кафедри чи університету загалом. Основними його характеристиками є: а) новизна для освітньої роботи кафедри, б) доцільність введення, в) наявність необхідних умов, г) змога удосконалити освітній процес.

При цьому необхідно підкреслити, що суб'єктивна новизна окремого дидактичного методу не означає, що воно невідома в практиці. Через це значна частина нововведень не використовується. Причини таких ситуацій – низька ефективність нововведень, труднощі, які виникають у процесі реалізації, відсутність або недостатність підготовлених методичних матеріалів та ін. [3, с. 68].

Основна причина негативних наслідків впровадження дидактичних інновацій пов'язана, згідно з результатами наших досліджень, із тим, що в процесі планування та організації впровадження педагогічних нововведень багато викладачів психологічно не готові до їх практичної реалізації. У них немає внутрішнього прагнення до змін, є страх перед новим, раніше невідомим. Однак є об'єктивні причини, що вказують на нагальну необхідність роботи викладачів у новому форматі. До таких можна зарахувати: зниження якості та ефективності процесу навчання загалом або його окремих ланок; зниження у студентів зацікавленості до отримання занять з окремих предметів або дисциплін; незадоволеність самих викладачів станом освітнього процесу.

Внутрішня здатність участі будь-якого викладача в дидактичних інноваціях вельми висока. Критерії, що підтверджують цю тезу: високий методичний рівень, великий досвід роботи, відсутність психологічного бар'єру до нового. Однак варто зазначити, що мало орієнтуватися тільки на перераховані ознаки, щоб робити висновок про готовність викладачів до участі в дидактичних інноваціях. Для цього необхідні ще спеціальна підготовка і зацікавленість в удосконаленні освітньої роботи, насамперед, на кафедрі та університеті загалом.

У будь-якому освітньому закладі, в тому числі в аграрному, дидактичні інновації найчастіше виникають через зміни в освітньому процесі. Оновлення змісту вищої освіти (і бакалаврату, і магістратури) пов'язане з введенням нових навчальних предметів, розширенням мережі факультативних занять і спецкурсів. На жаль, такий підхід до організації навчання нерідко вимагає перегляду форми освітньої діяльності студентів, що веде до збільшення тривалості навчального тижня, тривалості занять і т.д. При інтенсивному підході до освітнього процесу використовується, зокрема, нетрадиційне поєднання і чергування навчальних курсів (так зване блочне, предметно-блочне і ін.), освоюються такі форми навчання, як екстернат, навчання предметів за вибором, самоосвіта, дистанційна освіта та ін. Ця робота пов'язана з пошуком нових способів організації навчання студентів, які мають різний рівень підготовки.

Освітні заклади вищої освіти мають можливість і правові гарантії для самостійного проектування освітнього процесу, що уможливило впровадження новітніх технологій в освіту. Це спонукало викладачів до пошуку творчих підходів у роботі. У процесі нашого дослідження були виявлені основні спонукальні причини встановлення творчих контактів: а) прагнення ознайомитися з наявним досвідом створення та використання інновацій; б) прагнення організувати спільний пошук; в) бажання поділитися власним досвідом. Основним мотивом, що перешкоджає встановленню таких контактів, є дефіцит часу. На основі власного спостереження можемо зазначити основні переваги та недоліки інновацій у педагогічній діяльності: а) підготовка висококваліфікованого фахівця відповідно до соціального замовлення; б) покращення освітнього процесу з метою підвищення конкурентоспроможності молодих фахівців в аграрній галузі; в) використання нових педагогічних технологій, “наскрізних” освітніх планів і програм оновленого змісту освіти; г) створення сфери освітніх послуг на ринку праці.

Таким чином, інтеграційні процеси у сфері освіти дають змогу досягти такого рівня, при якому відбувається поєднання педагогічної теорії і інноваційної практики. Аналіз педагогічної теорії і практичного досвіду вказує на те, що об’єднання різних освітніх напрямів в єдиний комплекс відкриває додаткові ресурси в професійній підготовці аграрія: з’являється змога реалізувати принцип безперервної професійної освіти, уможлиблюється апробація набутих теоретичних знань на практиці, створюються умови для оптимального відбору змісту освіти та впровадження високоєфективних педагогічних технологій.

Досвід Вінницького національного аграрного університету переконує в тому, що результативний і захищений науковий пошук вимагає високопрофесійного керівництва з боку професорсько-викладацького складу, здійснення чіткої і зрозумілої програми робіт, яка передбачає отримання результату протягом конкретного терміну навчання.

Головна причина непродуктивності діяльності – слабка розробленість теоретичних і методологічних основ, що визначають професійну спрямованість практичної підготовки [4, с. 95]. Залучення студентів-аграріїв до процесу вирішення інноваційних завдань (від розробки до практичного впровадження отриманих результатів і правового захисту створеного продукту) вимагає серйозної творчої роботи не тільки самого студента, але і його наукового керівника. “Творчість студентів, результатом якої є винахід (відкриття), виступає як інноваційний мотор науково-технічного прогресу, спосіб вдосконалення освіти” [1, с. 35].

Висновки. Застосування інновацій у педагогічній діяльності знаходиться в стадії впровадження. Гостра потреба в їх розробці очевидна як для педагогічної науки, так і для освітньої практики. Природно, рівень інноваційного матеріалу для кафедри, факультету, університету визначається тим, якою мірою педагогічний колектив залучений в освітній процес, метою поєднання практики з навчання. Таким чином, побудова системи інноваційної світи в аграрних закладах освіти має здійснюватися на принципах універсальності, системності, безперервності, мобільності, інтеграції з наукою та виробництвом, міждисциплінарності.

Використана література:

1. Буркова Л. Ключ до управління: Класифікація педагогічних інновацій як елемент механізму керування інноваційним процесом в освіті. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2000. № 1. С. 31–37.
2. Дубасенюк О. А. Інновації в сучасній освіті. *Інновації в освіті: інтеграція науки і практики* : збірник науково-методичних праць. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 12–28.
3. Сірий Є. В. Інноваційний розвиток освіти в Україні: розгортання проблеми та засадницькі орієнтири. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки* : збірник наукових праць. Київ, 2010. С. 65–77.
4. Олійник Н. А. Педагогічні умови підвищення якості професійної підготовки агроінженерів. *Науковий журнал “Інноваційна педагогіка” ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій»*. Одеса, 2020. Вип. 20. Т. 2. С. 93–96.
5. Савченко С. В. Науково-теоретичні засади соціалізації студентської молоді у позанавчальній діяльності в умовах регіонального освітнього простору : автореф. дис. ... докт. пед. наук : 13.00.05 / Луганський нац. пед. ун-т. Луганськ, 2004. 43 с.

References:

1. Burkova, L. (2000). *Kliuch do upravlinnia: Klasyfikatsiia pedahohichnykh innovatsii yak element mekhanizmu keruvannia innovatsiinym protsesom v osviti* [Kliuch do upravlinnia: Klasyfikatsiia pedahohichnykh innovatsii yak element mekhanizmu keruvannia innovatsiinym protsesom v osviti]. *Dyrektoreshkoly, litseiu, himnazii*. Kyiv, 2000. No1. S. 31–37. [in Ukrainian].
2. Dubaseniuk, O. (2014). *Innovatsii v suchasni osviti. Innovatsii v osviti: intehratsiia nauky i praktyky: zbirnyk naukovometodychnykh prats*. [Innovatsii v suchasni osviti. Innovatsii v osviti: intehratsiia nauky i praktyky: zbirnyk naukovometodychnykh prats]. Zhytomyr, pp. 12–28. [in Ukrainian].
3. Siryi, Ye. (2010). *Innovatsiinyi rozvytok osvity v Ukraini: rozghortannia problemy ta zasadnytski oriientyry*. [Innovatsiinyi rozvytok osvity v Ukraini: rozghortannia problemy ta zasadnytski oriientyry]. *Aktualni problemy sotsiolohii, psykholohii, pedahohiky zbirnyk naukovykh prats*. Kyiv, pp. 65–77. [in Ukrainian].
4. Oliynyk N. (2020). *Pedahohichni umovy pidvyshchennia yakosti profesiinoi pidhotovky ahroinzheneryv* [Pedahohichni umovy pidvyshchennia yakosti profesiinoi pidhotovky ahroinzheneryv]. *PU “Prychornomorskyi naukovodoslidnyi instytut ekonomiky ta innovatsii”*. Vip. 20, T. 2. Odessa, pp. 93–96. [in Ukrainian].
5. Savchenko S. (2004). *Naukovo-teoretychni zasady sotsializatsii studentskoi molodi u pozanavchalnii diialnosti v umovakh rehionalnoho osvitnoho prostoru: avtoref. dys. ... doktora ped. nauk: 13.00.05 / Luhanskyi nats. ped. un-t. Luhansk*. 2004. 43 p. [in Ukrainian].

Oliinyk N. A. Innovative technologies of training in the training of future agricultural specialists

Today the problem of training students of higher educational institutions is becoming important, a significant number of scientists pay attention to innovative technologies of teacher training for professional training, including for the training of specialists in the agricultural sector. Changes in the system of agricultural education require looking at the problem of professional training of students from a special angle. The purpose of the work is to identify the main types of innovations in higher education and to reveal the role of innovative learning technologies in the training of future specialists in the agar industry. One of the effective means of professional training of future farmers, as experience shows, is to increase the level of theoretical and practical training for innovation in terms of differentiated learning. Based on the analysis of scientific sources, we can conclude that the motivating motive for changes in the educational process by the teaching staff is: the desire to try a new way of working, attempts to make the study of agricultural students interesting, the desire to improve professional skills innovation, material incentives.

The main reason for the negative consequences of innovation is related to the psychological unwillingness of teachers and the weak development of theoretical and methodological foundations that determine professionally oriented practical training.

The main prerequisites for the introduction of innovative learning technologies in the educational process of agricultural education are: reducing the quality and efficiency of the learning process as a whole or its individual parts, declining students' interest in classes in individual subjects or disciplines, dissatisfaction of teachers with the educational process.

It is appropriate to note the role of the teacher who creates a favorable microclimate, coordinates their activities. It is the teacher who must be able to properly organize and manage the innovative activities of students.

Key words: innovative technologies, innovations, professional training, teacher, agricultural educational institution.

УДК 378.016:004

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.75.33>

Павлова Н. С.

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ

Розглянуто особливості впровадження у вищу педагогічну освіту компетентнісного підходу, практико-орієнтований характер якого налаштовує на перехід від здобуття студентами теоретичних знань до формування умінь їх цілеспрямовано застосовувати у різноманітних практичних ситуаціях, котрі моделюють майбутню професійну діяльність і фахові обов'язки вчителя. Проаналізовано різні тлумачення змісту поняття "компетентність", сконцентровано увагу на тому, що недоцільно ототожнювати компетентності, які студент здатен продемонструвати після завершення навчання за освітньою програмою, зі здобутими знаннями, вміннями, навичками. Визначено актуальність професійної підготовки вчителів інформатики, спрямованої на формування професійної та методичної компетентностей, володіння якими повинно стати для здобувачів вищої освіти орієнтиром у конструюванні індивідуальної траєкторії кваліфікованого становлення в обраній професії. Наголошується на тому, що компетентнісна парадигма лише у доцільному поєднанні із кращим надбанням минулого досвіду вітчизняної освіти й основних положень діяльнісного, особистісно-орієнтованого, системного та інших підходів покращує якість професійної підготовки вчителів інформатики. Спираючись на те, що компетентності, якими має оволодіти студент після завершення навчання за освітньою програмою, є узагальненням його когнітивного, особистісного та предметно-практичного досвіду, наведено зразки програмних результатів за освітньою програмою "Середня освіта (інформатика)" бакалаврського рівня вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету (РДГУ). Перелік загальних і професійних компетентностей майбутніх учителів інформатики повинен добиратися з урахуванням Національної рамки кваліфікацій, посадових завдань та обов'язків учителя, предметного поля його професійної діяльності у загальноосвітніх закладах загальної освіти.

Ключові слова: компетентнісний підхід, майбутній вчитель інформатики, професійна компетентність, методична компетентність.

У Законі України "Про вищу освіту" окреслено напрями підготовки конкурентоспроможних фахівців для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації кожної особистості, забезпечення потреб суспільства та ринку праці [10]. Одним із завдань педагогічних університетів є професійна підготовка компетентних учителів, які здатні творчо працювати за сучасних умов, вивчати і застосовувати інноваційні педагогічні технології, ефективно змінювати освітню систему в контексті Нової української школи.

Актуальними є міркування І. А. Зязюна про те, що заклад вищої освіти (далі – ЗВО) педагогічного спрямування повинен сформувавати у свого випускника "здатність бути суб'єктом як мінімум п'яти видів діяльності: предметної, педагогічної, інноваційної, колективного самоуправління і саморозвитку. У кожній із них повинні вирішуватися певні типи завдань, а отже, виконуватися відповідні дії" [6, с. 487]. Н. І. Лазаренко уточнює, що навчання у ЗВО повинно бути спрямоване на підготовку вчителя як методолога, дослідника, інноватора, керівника, тьютора та коуча [8, с. 70]. Наприклад, учитель-методолог розуміє теоретичні основи методологічних підходів до організації навчального процесу та вміє їх застосовувати, а вчитель-дослідник бачить проблеми в освіті та знаходить способи їх розв'язання. Тобто випускник педагогічного університету,